

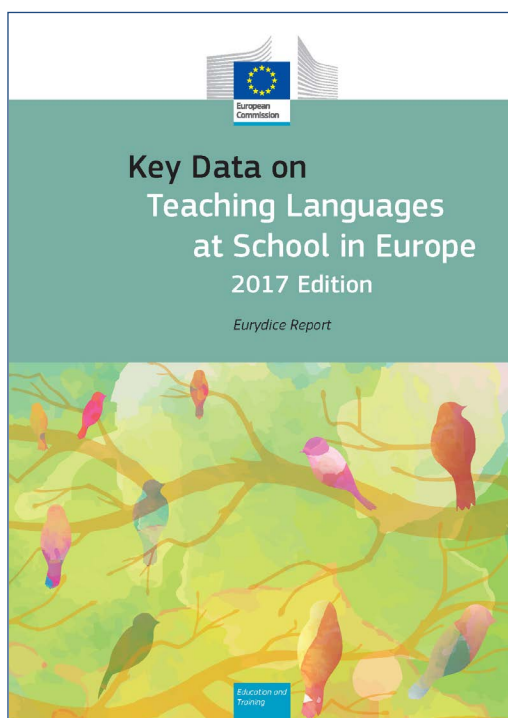
Evropská
komise

Co je Eurydice

Úkolem sítě Eurydice je poznávat a objasňovat organizaci a fungování různých evropských vzdělávacích systémů. Tato síť popisuje národní vzdělávací systémy a zpracovává tematické srovnávací studie, ukazatele a statistiky. Cílem Eurydice je prostřednictvím své práce zlepšovat porozumění, spolupráci, důvěru a mobilitu na evropské i mezinárodní úrovni. Síť Eurydice se skládá z národních oddělení sídlících v jednotlivých evropských zemích. Její aktivity koordinuje Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast. Všechny publikace Eurydice jsou zdarma dostupné na internetových stránkách nebo na vyžádání v tištěné podobě. Více informací lze nalézt na adrese <http://ec.europa.eu/eurydice>.

Nová publikace Eurydice

Klíčové údaje o výuce jazyků ve školách v Evropě – vydání 2017

Které jazyky se žáci učí v evropských školách a v jakém věku se začínají učit svůj první a druhý cizí jazyk? Jaké úrovně ovládnutí jazyka mají žáci dosáhnout na konci povinné školní docházky? Jak se hodnotí jazykové dovednosti nově přichozích migrantů a jaké typy jazykové podpory mají k dispozici? Toto je jen několik oblastí, kterými se zabývá nová publikace Eurydice Klíčové údaje o výuce jazyků ve školách v Evropě.

Vydání z roku 2017 je velmi obsažné a zahrnuje všechny hlavní

aspekty výuky a učení se jazyků. Tato publikace je součástí ediční řady Klíčové údaje, která kombinuje statistické údaje s informacemi o politikách a právních úpravách v oblasti vzdělávání.

Toto čtvrté vydání obsahuje 60 samostatných ukazatelů, které jsou rozděleny do pěti kapitol: Širší souvislosti, Organizace výuky, Účast na výuce, Učitelé a Procesy výuky. Pro sestavení ukazatelů byly využity rozmanité zdroje, mezi něž patří síť Eurydice, Eurostat a mezinárodní výzkumy OECD PISA a TALIS. Údaje z Eurydice pocházejí ze všech zemí Evropské unie a dále z Bosny a Hercegoviny, ze Švýcarska, z Islandu, z Lichtenštejnska, z Černé Hory, z Bývalé jugoslávské republiky Makedonie, z Norska, ze Srbska a z Turecka.

Tento leták Eurydice podává stručný přehled některých hlavních zjištění obsažených ve studii.

Plné znění studie

Klíčové údaje o výuce jazyků ve školách v Evropě – vydání 2017 je dostupné v angličtině na webových stránkách Eurydice: <http://ec.europa.eu/eurydice>

Tištěné kopie této studie

Lze získat na vyžádání na adrese: eacea-eurydice@ec.europa.eu

Kontakt

Wim Vansteenkiste,
Communication and Publications:
+32 2 299 50 58

České oddělení Eurydice

Dům zahraniční spolupráce
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1
E-mail: eurydice@dzs.cz
Web: www.naerasmusplus.cz

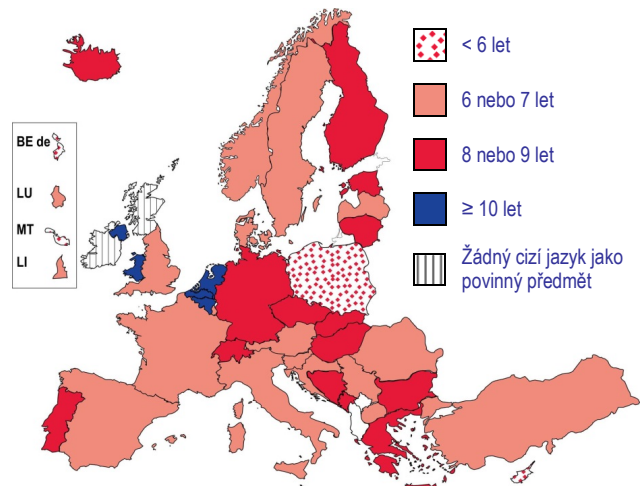
Žáci se začínají učit cizí jazyky v nižším věku

Ve většině zemí se žáci začínají učit první cizí jazyk jako povinný předmět v 6 až 7 letech v prvních ročních primárního vzdělávání. Ve velmi málo zemích se začínají učit cizí jazyky v 8 nebo 9 letech. Pouze ve třech vzdělávacích systémech se učí jazyk povinně již na preprimární úrovni: v Polsku a na Kypru (které nedávno zavedly reformy snižující věkovou hranici pro povinnou výuku jazyků) a v Belgii (Německý mluvící společenství).

V Belgii (Francouzské společenství), v Německu, ve Španělsku a ve Švýcarsku se věková hranice mírně liší podle regionu nebo správní oblasti. Školy ve Švédsku, v Estonsku a ve Finsku mají určitou volnost při rozhodování o okamžiku zavedení prvního povinného cizího jazyka pro všechny žáky.

V roce 2014 se na evropské úrovni učilo jeden nebo více cizích jazyků 83,8 % všech žáků v primárním vzdělávání, což je oproti roku 2005 zvýšení o 16,5 %. To potvrzuje, že se žáci začínají učit cizí jazyk v nižším věku než v minulosti.

Věk zahájení výuky prvního jazyka jako povinného předmětu, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Ve většině zemí ale zůstává časová dotace pro výuku cizích jazyků v programech primárního vzdělávání nízká. Ve většině zemí činí tato dotace 5 až 10 % z celkové doby výuky.

Výuka druhého cizího jazyka není ve všech zemích povinná

Více žáků nižší sekundární úrovně se učí druhý cizí jazyk. Na evropské úrovni se v roce 2014 učilo dva nebo více cizích jazyků 59,7 % všech žáků v nižším sekundárním vzdělávání. Znamená to výrazný nárůst oproti roku 2005, kdy se jednalo o 46,7 % všech žáků. To je odrazem politických změn v mnoha zemích, které se zaměřily na snížení věku pro zahájení výuky druhého cizího jazyka jako povinného předmětu. Počet žáků, kteří se učí dva cizí jazyky, se tak zvýšil. Na rozdíl od roku 2003 je totiž nyní druhý cizí jazyk povinný pro všechny žáky od posledních ročníků primárního vzdělávání v Dánsku, v Řecku a na Islandu a od začátku nižšího sekundárního vzdělávání v České republice, ve Francii, v Itálii, na Maltě a v Polsku.

Spíše než o zavedení dvou povinných cizích jazyků pro všechny usilují některé národní vzdělávací programy o to, aby studium dvou či více cizích jazyků bylo všem žákům umožněno. Tak je tomu například v Belgii (Francouzské společenství), ve Španělsku, v Chorvatsku, ve Slovinsku, ve Švédsku, v Lichtenštejnsku a v Norsku, kde se všichni žáci během povinné školní docházky dva cizí jazyky povinně učít nemusí, všichni žáci však tuto možnost mají. Ve všech vzdělávacích systémech kromě Belgie (Francouzské společenství) mají všichni žáci možnost učít se dva cizí jazyky nejpozději na začátku nižšího sekundárního vzdělávání.

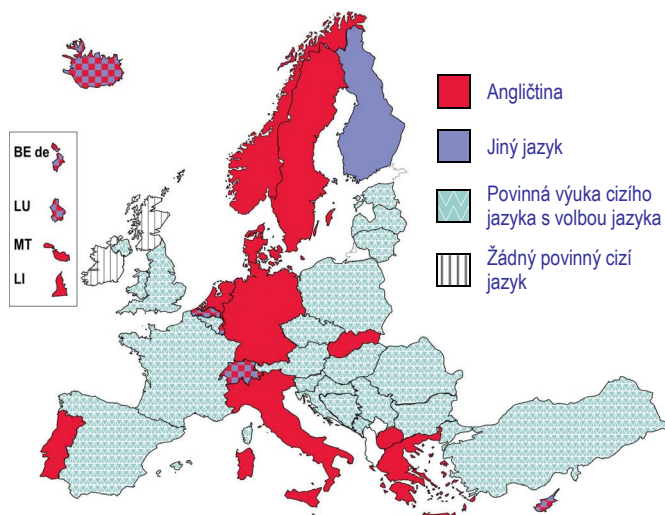
Angličtina se jako cizí jazyk vyučuje nejčastěji

Téměř ve všech evropských zemích se žáci v primárním i sekundárním vzdělávání učí nejčastěji angličtinu. Na evropské úrovni se v roce 2014 učili angličtinu v nižším sekundárním vzdělávání téměř všichni žáci (97,3 %). Kromě toho se na evropské úrovni od roku 2005 počty žáků primární úrovně učících se angličtinu zvýšily o 18,7 procentních bodů a celkově dosáhly 79,4 %. Druhým nejčastěji vyučovaným cizím jazykem v nižším sekundárním vzdělávání je francouzština, kterou se v roce 2014 na úrovni EU učilo 33,3 % žáků. Třetím nejoblíbenějším cizím

jazykem je němčina s 23,1 % žáků, po ní následuje španělština s 13,1 %.

Ve vzdělávacích systémech, které specifikují určitý cizí jazyk jako povinný, bývá tímto jazykem obvykle angličtina. Je tomu tak prakticky v polovině sledovaných zemí.

Povinné cizí jazyky v povinném vzdělávání, 2015/16

Zdroj: Eurydice.

Na konci školní docházky mají žáci v prvním cizím jazyce dosáhnout úrovně "samostatný uživatel"

Velká většina zemí používá Společný evropský referenční rámec pro jazyky (CEFR) připravený Radou Evropy, aby bylo možno mezinárodně porovnávat úrovně studijních výsledků cizích jazyků.

Na konci všeobecného vyššího sekundárního vzdělávání vyžaduje většina zemí pro první cizí jazyk minimální úroveň B2 (samostatný uživatel – středně pokročilý). Některé země stanovily minimální úroveň B1 (samostatný uživatel – mírně pokročilý).

Žádný z evropských vzdělávacích systémů nestanovil jako minimální úroveň ovládnutí jazyka zkušený uživatel (C1 nebo C2).

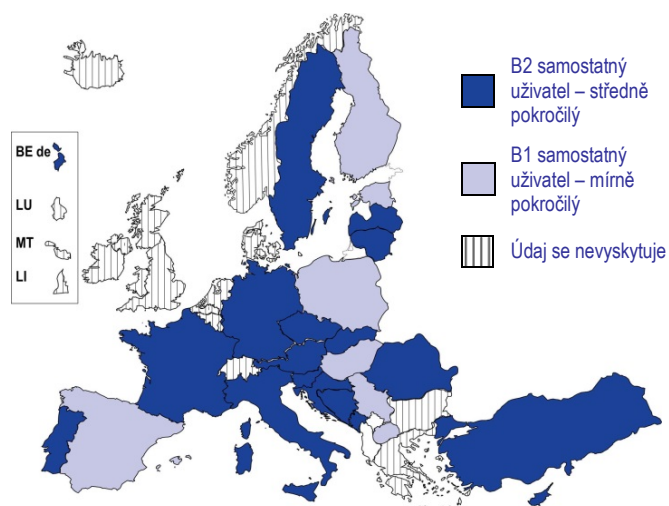
Úrovně ovládnutí druhého vyučovaného jazyka bývají obvykle nižší než u prvního. Většina zemí stanovuje úroveň B1 (samostatný uživatel – mírně pokročilý). Druhý cizí jazyk se totiž ve všech zemích vyučuje méně let a časová dotace bývá nižší než pro první cizí jazyk.

Žáci v odborném vzdělávání se učí méně cizích jazyků než žáci ve všeobecném vzdělávání

Žáci ve všeobecně vzdělávacích i odborných směrech se obvykle učí stejné jazyky. Nicméně pokud jde o účast, v odborném vzdělávání je zřejmý trend učit se méně cizích jazyků než ve všeobecném vzdělávání. Statistiky účasti podávají pravdivý obrázek toho, jaké existují rozdíly mezi nabídkou jazyků v oficiálních vzdělávacích programech pro všeobecné vzdělávání na jedné straně a pro odborné vzdělávání na straně druhé. V roce 2014 na úrovni EU činil podíl všech žáků v odborném vzdělávání na vyšší sekundární úrovni, kteří se učili dva nebo více jazyků,

Pokud je povinným cizím jazykem jiný jazyk než angličtina, bývá to často jeden z úředních jazyků státu. Francouzština je prvním povinným cizím jazykem v Německy mluvícím společenství a ve Vlámském společenství Belgie a je druhým povinným jazykem na Kypru. Němčina, angličtina a francouzština jsou všechny povinné v Lucembursku, zatímco ve Švýcarsku jsou kromě angličtiny v závislosti na kantonu povinné němčina, francouzština, italština nebo rétorománština. Dánština a angličtina jsou povinné na Islandu. Naproti tomu Finsko je jedinou zemí, které neuvádí angličtinu jako povinný jazyk. Ve Finsku je ve školách, kde je vyučovacím jazykem finština, povinná švédština, zatímco finština je povinná ve školách, kde je vyučovacím jazykem švédština.

Předpokládaná minimální úroveň studijních výsledků (CEFR) pro první cizí jazyk na konci všeobecného vyššího sekundárního vzdělávání (ISCED 3), 2015/16

Zdroj: Eurydice.

34,5 %. To je téměř o 20 procentních bodů méně než u žáků ve všeobecném vzdělávání. V roce 2014 se na úrovni zemí v 11 vzdělávacích systémech nejméně 90 % žáků ve všeobecném vyšším sekundárním vzdělávání učilo dva nebo více jazyků (Belgie (Vlámské společenství), Česká republika, Estonsko, Francie, Chorvatsko, Lucembursko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko, Finsko a Lichtenštejnsko). V odborném vyšším sekundárním vzdělávání dosáhlo těchto procent pouze Rumunsko.

Kromě toho jsou počty žáků v odborném vyšším sekundárním vzdělávání, kteří se neučí žádný cizí jazyk, vyšší než ve všeobecném sekundárním vzdělávání. V roce 2014 existovaly pouze dva vzdělávací systémy, kde se jedna třetina či více z celé populace ve všeobecném vyšším sekundárním vzdělávání neučila žádný cizí jazyk (Spojené království a Norsko).

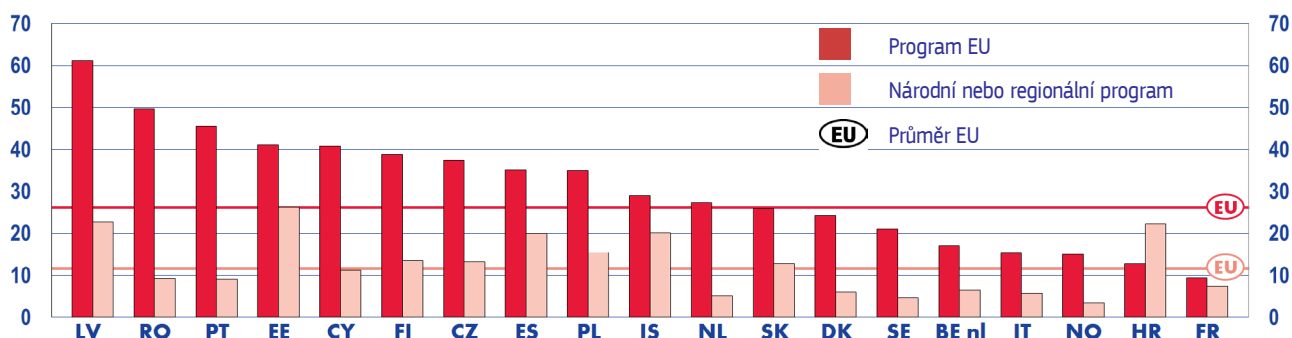
Naproti tomu v odborném vyšším sekundárním vzdělávání se stejná míra neúčasti v jazykovém vzdělávání vyskytla v sedmi vzdělávacích systémech (Belgie (Francouzské společenství), Dánsko, Německo, Řecko, Španělsko, Island a Norsko).

Více než polovina učitelů cizích jazyků cestovala z pracovních důvodů do zahraničí

Ve výzkumu TALIS z roku 2013 uvedlo 56,9 % učitelů z nižší sekundární úrovně, že v průběhu přípravného vzdělávání nebo během zaměstnání cestovali z pracovních důvodů do zahraničí. Toto procento je vyšší než u učitelů jiných předmětů, jichž cestovalo do zahraničí pouze 19,6 %. K nedostatečné mobilitě mohou přispívat finanční překážky a obtíže se zajištěním zastupování učitelů. Hlavním zdrojem finanční pomoci učitelům

cizích jazyků, kteří z těchto důvodů cestují do zahraničí, je financování z EU. V roce 2013 uvedlo 26,1 % učitelů cizích jazyků na nižší sekundární úrovni, že pro své cesty do zahraničí z pracovních důvodů získali finanční podporu z programů Evropské unie jako Erasmus+. Pouze 11,5 % jich cestovalo s podporou národního nebo regionálního programu.

Podíl učitelů moderních jazyků na nižší sekundární úrovni, kteří pobývali v zahraničí z profesních důvodů s podporou nadnárodního mobilitního programu, 2013

Zdroj: Eurydice, na základě TALIS 2013.

Většina evropských zemí poskytuje jazykovou podporu nově příchozím žákům-migrantům

Prvním významným krokem, který má reagovat na potřeby nově příchozích žáků-migrantů, kteří vstupují do vzdělávacího systému, je stanovit potřebné typy podpory. Centrální doporučení pro hodnocení úrovně ovládnutí jazyka výuky u nově příchozích žáků v současné době existují asi v jedné třetině evropských zemí. V ostatních evropských zemích přijímání nově příchozích žáků spadá do autonomie škol, které si samy stanovují vlastní postupy hodnocení.

Jedním z podpůrných opatření pro nové žáky jsou samostatné třídy, které poskytují intenzivní

jazykovou výuku, aby se žáci mohli rychle zařadit do běžných tříd. Tyto přípravné třídy existují v méně než polovině evropských zemí. Většina zemí zvolila přímou integraci nově příchozích žáků-migrantů do běžných tříd (do ročníku, který odpovídá jejich věku) a v případě potřeby nabízí doplňkovou jazykovou podporu.

Téměř všechny země poskytují pro nové žáky-migranty doučovací hodiny v jazyce výuky a více než jedna třetina evropských vzdělávacích systémů nabízí individualizovanou výuku nebo individuální vzdělávací program.

Plné znění publikace *Klíčové údaje o výuce jazyků ve školách v Evropě – vydání 2017* je dostupné v angličtině na webových stránkách Eurydice: <http://ec.europa.eu/eurydice>.